

Писма из Аб

Санитетско возило с рањеним припадником локалне полиције већ је на путу ка болници. Уигране хируршке екипе чекају. Наши су синоћ имали прву интервенцију. Операција је трајала читаву ноћ. Прострелна рана карлице и повреда унутрашњих органа. Комплексан захват. Прогнозе су биле неизвесне.... После неколико дана грчевите борбе пацијенту је било боље. Пребачен је у Преторију, на даљи опоравак. Био је то први успех српског санитетског тима, у екипи са Норвежанима.

ешеша

спод нас била је Африка. Од Осла до Нцамена превозила нас је грузијска авио-компанија. Лица шармантних стјуардеса одавала су умор, или пре бригу. Не због авиона и пута, јер је све у беспрекорном реду, већ због земље у којој живе, њихове Грузије. Сваког своја брига мори... Није ме хтео сан. Начинио сам још неколико снимака рађања сунца... Помислих на *The sun rises again* Ернеста Хемингвеја... и речи Гертруде Штајнер ...*сви сте ви изгубљена генерација...*

Браћа по рату

Одлазим из земље у којој се још могу видети возила која имају ознаке УН у неку другу земљу, у којој ћу и сам носити знак УН. Горак укус у устима... Несрећан сам, а седим у авиону за Нцамен и одозго гледам пожутелу Сахару. Назире се обрадива земља. На њивама људи, помислих, вероватно саде нешто, надајући се нечему. Точкови авиона додирнули су аеродромску писту.

Пилоту не бих дао ни тридесет. Када сам у Триполију добио напад мучнине, после пет сати лета, донео ми је чашу воде. Причао је са неким на руском. Питао сам га да ли је грузијски сличан словенским језицима. Нисам хтео да га питам говорили ли руски. Знао сам да говори. Ратовали су између себе, као и ми. А онда кад сам му рекао да сам Србин, он уз широки осмех изусту – *наша братја*. Јесмо браћа и по вери и по славној прошлости, али још више по несрећи која нас није прескакала. По рату у коме, сем рушевина, нема ничег другог. Нема победника, јер се за победу није ни ратовало. Браћа која управо слећу на аеродром земље у којој се сада ратује...

Испред аеродрома неколико црнаца у традиционалним ношњама. Неки имају изгребана лица... Док попуњавамо упитник, посматрам око себе. Све изгледа попут неке нове аутобуске станице у неком приградском месту... Безуспешан покушај да будемо импресионирани. На изласку, поред пасошке контроле, лепа жена, обучена у традиционалну хаљину жуте боје, која у потпуности истиче обрине њеног тела, на коме би позавиделе многе Европљанке, имала је преко десног рамена пребачено нешто што ми се у први мах учини као шал. Уз необично држање, фризура јој је давала додатну отменост. За тренутак сам заборавио да сам у Чаду, земљи у којој деца свакодневно умиру од глади, где хара болест, у коју смо дошли да се изборимо с том несрећом.

На излазу су нас већ чекали норвешки официри. Камсион је сличан нашем *фалу*. Следи кратко, панорамско разгледање престонице. Да смо туристи очекивали бисмо авантуру. Овако, та врста одушевљења је сувишна... Испред трошних кућа трчкарају деца. Забраћене жене носе товари у тепсијама на глави. Традиција или ствар навике, ко би га знао... Трговци су свуда унаоколо. Неколико црнаца нам нешто довикује. Псовку не мораш разумети да би је осетио. У малим баракама склепаним од дасака, стиснутим једна уз другу, трговци конкуришу ценом и повољном понудом. Трговина по принципу понуде и потражње. Као свуда у свету. Семафор подсећа на две светлосне коцке, накачене на метални стуб...

Добро дошао у нови дом...

Транзитни камп Уједињених нација. Поред шатора у који смо смештени до поласка у Абеше, вијори се застава Албаније. Прилази нам човек и поздравља нас на течном српском. Ужелео се, ваљда, Балкана.

На бетонском зиду, овећи гуштер час је црвенкастозелен, па жутозелен... Наливамо се техничком. Температура постаје неиздржива, плус 47, а када смо синоћ полетели из Осла била је испод нуле.

Конечно крећемо за Абеше, нашу крајњу одредницу. Претичемо мотоциклисту, који на импровизованом пртљажнику вози овчије и козије коже. Свуда су флаше бензина. Вероватно није ни бугарски ни румунски, имају Африканци своје добављаче...

Пасошка контрола. Зар и миротворце „изувате из гаћа“, помислио сам. Металне предмете које сам повadio из кофера и џепова наслагао сам у један једини скенер, који се управо заглавио. Запослени криви главу покушавајући да прегледа све стварчице међу мојим пртљагом. И жена, налик на ону коју сам видео на аеродрому у Нцамену, чини ми се још лепша и отменија, питај бога шта, заправо, контролише. Малочас гомила сиротиње и забраћене жене са товаром на глави, а овде лепота која не може проћи непримећено. Заиста су лепе, говорим Вукајлу, и он потврђује...

Стигао је авион. Кроз мале прозоре једва да може шта да се види. Колибе се тек назире из ваздуха. И одозго су црне... Слетели смо. Минибус УН возе двојица црнаца. С чела им се сливају грашке зноја. Радио је појачан до даске. Рекао бих политички говор, низ обећања. Тако познато... Гомила непознатих речи, чије значење наслућујем. Мислим да је то био Идрис Деби, председник Чада.

Уз звуке сирена Норвежани у кампу дочекују своје колеге. Тражим неко познато лице... Изљубисмо се три пута, по српски...

Прва ноћ у Африци. Седели смо до четири изјутра... причали... једва сам заспао. Недеља је нерадан дан. Врело. Жива у термометру зауставила се на плус 47. Потпуковник Јанићијевић повео нас је у разгледање околине. Разговарамо. О Ср-

бији, и о промашеним годинама, Црњанском... Е па, добро дошао кући, кажем. Смејемо се. Следећих седам месеци биће то наш дом. Срећемо Русе. Срдачни су. *Срби нашије братушки, ви тјепер пришли, придјите к нама...* Пиће одбијамо, није дозвољено, ни чашица. Таква су правила у норвешком кампу. А сваки камп је попут насеља, читав град. И у сваком се говори другим језиком, слуша различита музика. Људи из целог света. Да ли је то довољно? Питам се, шта је цена сиромаштва једног народа?

Место где се лако умире

Болница у којој радимо је као из филмова научне фантастике, потпуно компјутеризована. На поду седи неколико црнаца, одевених у традиционалне беле одоре. Жена доји дете. Нисам се усудио да погледам боље. Не због обичаја или непоштовања пацијената, већ због стрепње од помисли шта ће бити с тим свим људима када се мировна мисија повуче из њихове земље...

Прва недеља протекла је мирно. Увече смо, обично, одлазили до оближњег аустријског кампа, у коме се налазио бар. Тршчани сунцобрани, каменом озидана ограда, музика и насмејани људи у лепим униформама чине да накратко заборавите којим сте поводом у Африци. Упознали смо Андреја, хрватског подофицира, двојицу бивших југословенских официра и једног Сарајлију. Сви раде за Уједињене нације. У недођији, знао сам, ближих немамо. Као да је све по старом...

Хитан позив. Устрелен је полицајац локалне цивилне полиције, коју обучавају УН. Санитетско возило је

Чланови Санитетског тима

У мисији MINURCAT II у Чаду учествују припадници Министарства одбране и Војске Србије – пуковници др Славиша Ђирић, др Драган Ивковић, др Ђорђе Манчић, потпуковници др Марко Ковинић, др Горан Милојковић, Зоран Јанићијевић, мајор Ненад Тодоровић, капетани Саша Младеновић, Стеван Стефановић и Никола Грковић, затим, заставник прве класе Горан Гавриловић, старији водници Срђан Вукајловић, Милан Изгаревић и Бојан Ђинђић, водник Милош Јокић, те војни намештеници Предраг Бајић, Јаворка Благојевић, Момчило Терзић, Снежана Ђурић, Верица Стефановић и Сузана Илић.

већ на путу ка болници. Уигране хируршке екипе чекају. Наши су синоћ имали прву интервенцију. Операција је трајала читаву ноћ. Прострелна рана карлице и повреда унутрашњих органа. Комплексан захват. Прогнозе су биле неизвесне.... После неколико дана грчевите борбе пацијенту је било боље. Пребачен је у Преторију, на даљи опоравак. Био је то први успех српског санитарског тима, у екипи са Норвежанима.

Дани у Абешеу су врели. Температура ретко када спадне испод 45 степени. Ноћи су тек нешто свежије. У логору поред бара имамо и музичку собу, простор за биоскоп, теретану, цркву... Вештине норвешких кувара не разликују се од кулинарских мајсторија у елитним ресторанима. Четвртак вече резервисано је за салсу. Дружење организује бивши официр неке од војски на Балкану. Хрват Жарко Милошевић, архитекта, двојица пилота из Републике Српске – Славиша и Игор из Бањалуке, Мурис из Сарајева и Ан-

дреј из Загреба наша су екипа. Иако свако говори свој језик, разумемо се без преводилаца. Чак и филмове размењујемо без титлова. Какве полиглоте... Договарамо се да Нову годину дочекамо заједно. Само да буде мира...

Започели смо посао и у локалној болници. Прича се да пацијенти који долазе код нас морају дебело да плате локалним моћницима. Невероватно. Њихова родбина кува испред болнице и доноси им храну. Хара туберкулоза... Има оболелих од маларије, хепатитиса... Двадесет и први век. Умиру свакодневно, јер нема услова за лечење. То нас страховито потреса јер имамо искуства да помогнемо, али... Како се помирити, прихватити помисао о судбини тих људи који се рађају само да би умирали?

У Варду имамо двојицу болесника – Османа, оболелог од остеомијелитиса, и Ахмета. Тек му је десет година. Сумња се на туберкулозу костију, али бактерија није потврђена. Лекари дају све од себе да симпатичном дечкићу живот учине лепшим. Једино што он има јесте осмех. Најлепши који сам икада видео. Док лежи у холу испред телевизора, гледајући цртаће, махнем му руком кад год прође. И зачас се иза усана промоче бели зуби. Тело му је много мање него што треба у том узрасту, а снага већа него што се очекује. Наш Моца му је најомиљенији лик у болници. Кад год је на послу, Ахметову болничку собу претвори у дискотеку. Звучнике је поставио изнад његове главе, па Ахмет удара у ритму музике по њима.

У земљи у којој се умире од глади и у земљи у којој се деца најлепше смеју... где се вода из хуманитарне помоћи продаје на улици...

Зато што смо Срби...

Норвежани имају необичан начин рада, неку неформалну формалност. Јутарњи састанци су опуштени, уз кафу и, скоро увек, неко изненађење. Тих дана најављен је велик догађај – турнир у одбојци. Учествују представници свих земаља у мисији. Наш камп је пријавио две екипе – репрезентације Норвешке и Србије. На прашњавим теренима базе увелико се тренира. Играју се и пријатељске утакмице. Одлазимо из кампа у камп, размењујемо искуства, тактику, војне амблеме... Постали смо комшије...

Играли смо пробне утакмице против репрезентација Того, Норвешке, Француске. С нестрпљењем ишчекујемо турнир...

Дан Д. Заставе се вијоре... Музика... Игра се не свим теренима. Ту су Норвежани, Аустријанци, Французи, Руси... Пољаци су дошли чак из Ирибе, са севера Чада. Наша прва утакмица. Тогоанци изводе ритуални плес пред почетак меча. У првом сету резултат се ломи. Норвежани навијају за нас. Српска тробојка је раширена преко импровизованих трибина. Међу играчима Того нема старијег од 24 године. Млада крв. Технички потковани, физички јаки, уиграни... Преломили су сет у своју корист. Други смо добили, али недовољно за победу.

Следећу смо утакмицу победили, што је било довољно за пласман у четвртфинале. Али није битно. У свакој утакмици сви су навијали за нас. Чиме смо то заслужили? Само оним што нас чини Србима. Кад кувамо кафу – кувамо за све, кад „зовемо“ пиће у бару – зовемо за све, када саосећамо с људима – саосећамо са свима...

Резултат првенства био је – Пољска, Того, Непал... Ми смо на осмом месту, али цела кафана на ногама скандира Србија, Србија... Тогоанци нас уче да играмо ритуални плес. Њихов *Марш на Дрину*.

Сутрадан препричавамо догађаје, промашене поене... Говоримо о навијању. Више нисмо само војници који се поздрављају војнички, већ се осповљавамо по имену, и ни у једном кампу нисмо странци.

На вратима стоматолошке ординације појавио се Рус. Пилот. Мислио је да смо Норвежани. Показујемо му заставу... Смеје се и каже да су његови преци пре триста година дошли из Србије у Русију. Видео сам у здравственом картону његово име – Вјачислав Сердјевич. *Било је сеоба и биће их вечно...* завршио је Црњански *Сеобе*. Ми га нисмо разумели. Ваљда ће се родити нека паметнија генерација Срба... ■

Саша МЛАДЕНОВИЋ